

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 19, 25, 82, 86 ir 95 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO, PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ VANDENTVARKOS,
ENERGETIKOS, TRANSPORTO AR PAŠTO PASLAUGŲ SRITIES PERKANČIŲJŲ
SUBJEKTŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-328 31, 90 IR 101 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO, VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1428 11¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO, BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I- 1113 9¹ STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO IR VYRIAUSYBĖS ĮSTATYMO NR. I-464 30¹ STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ (TAP-19-1435(2); TAP-19-1436(2); TAP-19-1437(2);
TAP-19-1438(2); TAP-19-1439(2)) (TAIS NR. 19-8899(3), 8900(3), 8901(3), 8914 (3), 8908(3))**

2019-10-10 Nr. NV-2832

Vilnius

1. Rengėjas: Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

2. Tikslas: sudaryti sąlygas centralizuoti Vyriausybei pavaldžių įstaigų viešųjų pirkimų funkciją, gerinti pirkimų atlikimo profesionalumą – įdiegti pirkimų specialistų atestavimo sistemą.

3. Dabartinė situacija:

- Vyriausybės 2019 m. kovo 27 d. pasitarime pritarta Ekonomikos ir inovacijų ministerijos parengtiems pasiūlymams dėl viešųjų pirkimų vykdymo funkcijos centralizavimo ir Viešųjų pirkimų profesionalumo stiprinimo planui.
- Pagal Vyriausybei pavaldžių įstaigų viešųjų pirkimų funkcijos centralizavimo modelį 559 įstaigų tarptautiniai ir supaprastinti pirkimai bus pavedami centrinėms perkančiosioms organizacijoms (VŠĮ CPO LT, Turto valdymo ir ūkio departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos ir steigiamai naujai įstaigai – Kultūros infrastruktūros centrui) pagal jų kompetencijai priskirtinų pirkimų objektų specifiką, o mažos vertės pirkimus vykdys pačios perkančiosios organizacijos. VŠĮ CPO LT taps pagrindine ir didžiausią dalį pirkimo procedūrų perimančia centrine perkančiąja organizacija, jai bus patikėtas ir Vyriausybei pavaldžių įstaigų viešųjų pirkimų poreikio valdymas bei plečiamas teikiamų paslaugų spektras.
- Užtikrinti viešųjų pirkimų specialistų profesionalumą rekomendavo Valstybės kontrolė, atlikusi viešųjų pirkimų sistemos funkcionavimo auditą. Analogiškus pastebėjimus yra išsakę ir EBPO ekspertai.
- Viešųjų pirkimų įstatyme reglamentuojama viešojo pirkimo komisijos sudarymo tvarka neužtikrina tinkamos komisijos narių kompetencijos, nes (pagal Audito ataskaitos išvadas) viešuosius pirkimus 70 proc. perkančiųjų organizacijų atlieka specialistai, kuriems viešųjų pirkimų vykdymas nėra pagrindinė funkcija. Šiuo metu Viešųjų pirkimų tarnybai nėra pareigos tikrinti pirkimų specialistų žinias.
- Vyriausybei pavaldžios įstaigos viešuosius pirkimus vykdo pačios, centralizuotai pirkimai vykdomi tik kai kurių ministrų valdymo srityse.
- Nevyriausybinėms organizacijoms, įskaitant ir tas, kurios per finansinius metus viešiesiems pirkimams skiria ne daugiau kaip 58 000 Eur (be PVM), taikomas toks pat viešųjų pirkimų reguliavimas kaip ir didelėms perkančiosioms organizacijoms.

4. Esmė:

- Siūloma įtvirtinti nuostatą, kuri įpareigotų perkančiąją organizaciją supaprastintų viešųjų pirkimų (išskyrus mažos vertės pirkimus) procedūroms atlikti sudaromos Komisijos narių paskirti

bent vieną asmenį, turintį Viešųjų pirkimų tarnybos išduotą galiojantį bazinio pirkimų specialisto pažymėjimą, o tarptautinių viešųjų pirkimų, išskyrus Lietuvos Respublikos diplomatinį atstovybių užsienio valstybėse, Lietuvos Respublikos atstovybių prie tarptautinių organizacijų, konsulinių įstaigų ir specialiųjų misijų pirkimų, procedūroms atlikti – galiojantį pažengusiojo pirkimų specialisto pažymėjimą. Komisijos posėdis būtų teisėtas, kai nors vienas iš posėdyje dalyvaujančių Komisijos narių turėtų atitinkamą pirkimų specialisto pažymėjimą.

- Viešųjų pirkimų tarnyba nustatytų bazinio ir pažengusiojo pirkimų specialisto žinių patikrinimo turinio reikalavimus ir organizuotų žinių patikrinimą bazinio ir pažengusiojo pirkimų specialisto pažymėjimams gauti. Už Viešųjų pirkimų tarnybos teikiamas paslaugas būtų imama Vyriausybės nustatyto dydžio valstybės rinkliava.

- Siūloma atleisti mažas nevyriausybines organizacijas ar kitas panašaus pobūdžio perkančiąsias organizacijas, kurios per finansinius metus viešiesiems pirkimams skiria ne daugiau kaip 30 000 Eur (be PVM), nuo įpareigojimų atlikti mažos vertės pirkimų procedūras, rengti visų per kalendorinius metus sudarytų pirkimo sutarčių ataskaitas, skelbti pirkimų sutartis, o nuo 2023 m. – skelbti viešųjų pirkimų planus.

- Siekiant įgyvendinti Įstaigų viešųjų pirkimų funkcijos centralizavimo modelį, siūloma įtvirtinti nuostatą, kuri įpareigoja perkančiąją organizaciją įsigyti prekių, paslaugų ar darbų naudojantis centrinės perkančiosios organizacijos paslaugomis, jeigu veikianti centrinė perkančioji organizacija, vadovaudamasi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos arba savivaldybės tarybos pagal Įstatymą priimtu sprendimu, atlieka viešojo pirkimo procedūrą jos vardu. Būtų sukuriamos palankios sąlygos efektyviau ir skaidriau administruoti viešųjų pirkimų funkcijas, optimizuoti žmogiškuosius ir finansinius išteklius, didinti viešųjų pirkimų specialistų kompetenciją, specializaciją ir ekspertų lygio žinių sutelktumą.

- Įgyvendinus Įstaigų viešųjų pirkimų funkcijos centralizavimo modelį ir toliau bus plėtojamas VŠĮ CPO LT elektroninis katalogas, kuris bus skirtas visoms perkančiosioms organizacijoms. Perkančiosios organizacijos ir toliau privalės įsigyti prekes, paslaugas ir darbus iš šio katalogo, jei jis atitiks jų poreikius ir ji negalės šių poreikių patenkinti efektyviau.

- Perkančioji organizacija būtų atsakinga už sutarčių sudarymą ir vykdymą, o centrinė perkančioji organizacija – už pirkimo procedūrų atlikimą iki pirkimo sutarties sudarymo.

- Atleidus mažas nevyriausybines organizacijas ar kitas panašaus pobūdžio perkančiąsias organizacijas nuo įpareigojimų skelbti sutartis, rengti visų per kalendorinius metus sudarytų pirkimo sutarčių ataskaitas, o nuo 2023 m. ir viešųjų pirkimų planus, šiems subjektams administracinė našta sumažėtų kasmet apie 121 000 eurų.

- Pirkimų specialistų atestavimo sistemai sukurti iki 2021 m. gruodžio 31 d. reikėtų 203 000 eurų, vėliau – 40 000 eurų kasmet (šios lėšos būtų dengiamos iš valstybės rinkliavos už bazinio ir pažengusiojo pirkimų specialisto pažymėjimų išdavimą).

- Profesionaliam ir sėkmingam viešųjų pirkimų atlikimo funkcijos centralizavimo pasirengimo etapui, kuriam skiriami 2020 metai, būtinas 250 000 eurų finansavimas VŠĮ CPO LT, kuri planuojama skirti iš Vidaus reikalų ministerijos administruojamų ES lėšų 2020 metais.

- Vyriausybei pavaldžių įstaigų viešųjų pirkimų centralizavimas bus įgyvendintas iki 2024 m. ir tai, anot rengėjų, kasmet leistų sutaupyti apie 6,5 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų: vietoj šiuo metu skiriamų 15 mln. eurų minėtų įstaigų viešiesiems pirkimams pakaktų 9,2 mln. eurų; vietoj 594 viešųjų pirkimų specialistų pakaktų 225 profesionalų.

5. Derinimas: iš Aplinkos ministerijos, Energetikos ministerijos, Krašto apsaugos ministerijos, Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro išvadų negauta.

Kultūros ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Susisiekimo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Žemės ūkio ministerija ir Valstybės kontrolė pastabų neturėjo.

Dėl Teisingumo ministerijos, Užsienio reikalų ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Viešųjų pirkimų tarnybos, Konkurencijos tarybos, viešosios įstaigos CPO LT, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Specialiųjų tyrimų tarnybos, Lietuvos automobilių kelių direkcijos, viešosios įstaigos „NVO teisės institutas“ pateiktų pastabų 2019 m. rugpjūčio 13 d. surengtas suinteresuotų institucijų pasitarimas ir darbo tvarka suderinta pozicija dėl šių institucijų pastabų.

Dėl Finansų ministerijos pastabos (siūlo Viešųjų pirkimų įstatyme numatyti centrinės perkančiosios organizacijos atsakomybę už tinkamą Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų laikymąsi) Ekonomikos ir inovacijų ministerija derinimo pažymoje nurodo, kad centrinės perkančiosios organizacijos ir perkančiosios organizacijos atsakomybės ribos yra apibrėžiamos Viešųjų pirkimų įstatyme ir, jeigu centrinės perkančiosios organizacijos veiksmais būtų padaryta žala, ji privalėtų ją atlyginti vadovaudamasi Civilinio kodekso 6.271 straipsnyje numatytais pagrindais.

Įstatymų projektų paketas apspvarstytas 2019 m. rugsėjo 24 d. Tarpinstituciniame pasitarime, kuriame kilo klausimų dėl siūlomos išimties nevyriausybinėms organizacijoms ir viešųjų pirkimų atestavimo organizavimo tvarkos. Atsižvelgiant į tai, Ekonomikos ir inovacijų ministerija 2019 m. rugsėjo 30 d. organizavo suinteresuotųjų institucijų pasitarimą. Anot rengėjų, po diskusijų pasiūlyta sumažinti ribą, kada galima būtų netaikyti Įstatymo reikalavimų nevyriausybinių ar panašaus pobūdžio organizacijų pirkimams – tokia galimybe galėtų naudotis organizacijos, skiriančios per finansinius metus viešiesiems pirkimams ne daugiau kaip 30 000 Eur (pirminiame projekte buvo - 58 000 Eur) (be PVM). Tačiau pasiūlytam sprendimui nepritarė Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė. Ekonomikos ir inovacijų ministerija, įvertinusi Viešųjų pirkimų tarnybos turimą viešųjų pirkimų specialistų mokymų patirtį ir jos perkančiosioms organizacijoms teikiamą metodinę pagalbą bei tai, kad EBPO ekspertai rekomendavo būtent šiai institucijai būti atsakingai už viešųjų pirkimų specialistų žinių patikrinimą ir atestatų išdavimą, siūlo nustatyti, kad Viešųjų pirkimų tarnyba nustato bazinio ir pažengusiojo pirkimų specialisto žinių patikrinimo turinio reikalavimus ir tikrina žinias bazinio ir pažengusiojo pirkimų specialisto pažymėjimams gauti. Šios nuostatos pagrindu Viešųjų pirkimų tarnyba tvirtintų minimalius žinių lygio reikalavimus ir asmens turimų žinių patikrinimo būdus, o mokyti pirkimų specialistus galėtų visi subjektai, rinkoje teikiantys mokymo paslaugas.

6. Atitiktis Vyriausybės programai: įgyvendinamos Vyriausybės programos 293–294 punktų nuostatos (*„...užtikrinsime, kad viešuosius pirkimus vykdytų tik tinkamos kvalifikacijos ir gebėjimų specialistai. Vienu efektyviausių būdų tam pasiekti laikome viešųjų pirkimų centralizavimą, Centrinės perkančiosios organizacijos paslaugų spektro plėtrą, taip pat galimybę centralizuoti kiekvienos ministerijos, savivaldybės viešuosius pirkimus...“*).

7. Dalykinio vertinimo išvada: siūloma klausimą pakartotinai aptarti Tarpinstituciniame pasitarime.